

## 1924. évi XI. törvénycikk

### a középiskoláról<sup>1</sup>

#### 1. § A középiskola fogalma és feladata.

A középiskolának három faja van: a gimnázium, a reálgimnázium és a reáliskola.

A középiskolának az a feladata, hogy a tanulót vallásos alapon erkölcsös polgárrá nevelje, hazafias szellemben magasabb általános műveltséghez juttassa és a felsőbb tanulmányokhoz szükséges szellemi munkára képessé tegye.

A közös nemzeti tárgyakon kívül a gimnázium e feladatot a minden irányú humanisztikus, elsősorban latin- és görögnyelvi és irodalmi tanulmányokkal, a reálgimnázium főleg a latin- és modernnyelvi és irodalmi tanulmányok segítségével, a reáliskola különösen a modern nyelvek és irodalmak, úgyszintén a mennyiségtani és természettudományi tárgyak tüzetesebb tanításával oldja meg.

#### 2. § A gimnázium rendes tárgyai.

A gimnáziumi oktatás rendes tárgyai:

- a) hit- és erkölcsstan.
- b) magyar nyelv és irodalom (ennek történelmével), azonkívül azokban az intézetekben, melyekben a tanítás nyelve nem a magyar, az intézet tanításnyelve és ennek irodalma,
- c) latin nyelv és irodalom,
- d) görög nyelv és irodalom,
- e) német nyelv és irodalom,
- f) Magyarország történelme,
- g) világtörténelem,
- h) földrajz,
- i) természetrajz,
- k) természettan,
- l) mennyiségtan,
- m) filozófia,
- n) rajz,
- o) testgyakorlás.

#### 3. § A reálgimnázium rendes tárgyai.

A reálgimnáziumi oktatás rendes tárgyai:

- a) hit- és erkölcsstan,
- b) magyar nyelv és irodalom (ennek történelmével), azonkívül azokban az intézetekben, melyekben a tanítás nyelve nem a magyar, az intézet tanításnyelve és ennek irodalma,
- c) latin nyelv és irodalom,
- d) német nyelv és irodalom,
- e) angol vagy francia vagy olasz nyelv és irodalom,
- f) Magyarország történelme,
- g) világtörténelem,
- h) földrajz,
- i) természetrajz,
- k) kémia,
- l) természettan,
- m) mennyiségtan,
- n) filozófia,
- o) rajz,
- p) testgyakorlás.

---

1 Kihirdetve: 1924. V. 20.

**4. § A reáliskola rendes tárgyai.**

A reáliskolai oktatás rendes tárgyai:

- a) hit- és erkölcsstan,
- b) magyar nyelv és irodalom (ennek történelmével), azonkívül azokban az intézetekben, amelyekben a tanítás nyelve nem magyar, az intézet tanításnyelve és ennek irodalma,
- c) német nyelv és irodalom,
- d) angol vagy francia vagy olasz nyelv és irodalom,
- e) Magyarország történelme,
- f) világtörténelem,
- g) földrajz,
- h) természetrajz,
- i) kémia,
- k) természettan,
- l) mennyiségtan,
- m) rajzoló és ábrázoló mértan,
- n) filozófia,
- o) rajz,
- p) testgyakorlás.

**5. § Középiskolák szervezésének, illetőleg átszervezésének joga.**

Hogy valamely újonnan felállítandó középiskola gimnázium, reálgimnázium, vagy reáliskola alakjában szerveztessék-e, illetőleg hogy már fennálló középiskola átszerveztessék-e az 1. §-ban megállapított középiskolák valamelyikévé s ha igen, milyen irányúvá, azt az állami és a királyi katolikus, valamint a törvényhatósági, községi, társulati és magán középiskolákra nézve a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter állapítja meg, a többi középiskolákra nézve a felállításról, illetőleg átszervezésről a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter jóváhagyásának fenntartásával az illetékes fenntartó hatóság intézkedik.

Gimnázium lehetőleg csak oly községben (városban) maradhat meg vagy állítható fel, ahol másfajta középiskola (reálgimnázium vagy reáliskola) is van. Különös méltánylást érdemlő esetekben a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter e részben kivételt tehet.

**6. § Élő idegen nyelvek megválasztása.**

A 3. § e) és a 4. § d) pontjaiban felsorolt élő idegen nyelveknek egyike lehet a tanítás rendes tárgya egy-egy reálgimnáziumban, illetőleg reáliskolában. Hogy közülök melyik taníttassék, azt az állami és királyi katolikus, valamint a törvényhatósági, községi, társulati és magán középiskolákra nézve a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter, a többi intézetekre nézve pedig az illetékes hatóság állapítja meg.

**7. § A középiskolák évfolyamai.**

Mind a gimnáziumnak, mind a reálgimnáziumnak, mind a reáliskolának nyolc osztálya és ugyanannyi évfolyama van.

Újonnan felállítandó intézetek az első osztálytól kezdve fokozatosan is szervezhetők, a fejlesztésnek azonban évről-évre folytonosnak kell lennie mindaddig, míg az iskola nyolcosztályúvá nem válik.

**8. § Felmentés a rendes tárgyak tanulása alól.**

A rendes tárgyak tanulása alól felmentésnek helye nincsen, csupán testi alkalmatlanság miatt a testgyakorlás, továbbá a rajz technikai része alól. A felmentést a tanári testület meghallgatásával iskolaorvosi vagy tisztí orvosi vélemény alapján az iskola igazgatója adja meg.

**9. § Felsőbb osztályba lépés; javító vizsgálatok.**

Ugyanannak az iskolának egyik osztályából a következő felsőbb osztályába csak az a tanuló léphet, aki az elvégzett osztály rendes tárgyaiból, ide nem számítva a testgyakorlást, legalább elégséges érdemjegyet kapott.

Az a tanuló, aki egy tárgyból kapott elégtelen osztályzatot, jogosítva van arra, hogy elégtelen osztályzatának kijavítása végett a következő iskolai év kezdetén javítóvizsgálatot tehesen.

Aki két tárgyból kapott elégtelen osztályzatot, az csak rendkívüli esetben a tankerületi királyi főigazgató, illetőleg az iskola felekezeti főhatósága engedélyével bocsátható javítóvizsgálatra; aki kettőnél több tárgyból kapott elégtelen osztályzatot, az javítóvizsgálatra nem bocsátható.

Attól a tanulótól, aki négyenél több tárgyból kapott elégtelen osztályzatot, az osztály ismétlésének kedvezményét a tanártestület javaslatára a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter, illetőleg az iskola főhatósága megvonhatja.

A javítóvizsgálatot rendszerint abban az intézetben kell a tanulónak letennie, melyben az elégtelen érdemjegyet kapta. Megokolt esetekben a tankerületi királyi főigazgató, illetőleg az iskola felekezeti főhatósága megengedheti, hogy ez a vizsgálat más középiskolában legyen letehető.

A javítóvizsgálat meg nem ismételtető.

#### **10. § Pótló vizsgálatok.**

Ha valamely tanuló a szorgalmi idő jelentékenyebb részét elmulasztotta és mulasztását kellően igazolta, a tanári testület a tanulót pótlóvizsgálatra utasíthatja. A pótlóvizsgálatot a tanuló csak abban az intézetben teheti, melynek tanári testülete neki a pótlóvizsgálatot megengedte. Ha a tanári testület a pótlóvizsgálatot bármely okból nem tartja megengedhetőnek, a tanulót az osztály ismétlésére utasítja. A tanári testületnek erre vonatkozó határozata ellen a rendes hivatalos úton a tankerületi királyi főigazgatóhoz, illetőleg az iskola felekezeti főhatóságához lehet folyamodni.

**11. § Átlépés egyik középiskolából a másikba; átlépés polgári iskolából vagy szakiskolából középiskolába.**

Az a tanuló, ki nyilvános középiskolából más, ugyanolyan tantervű nyilvános középiskolába kíván átlépni, előbbi intézetétől nyert bizonyítványával (tanulmányi értesítőjével) igazolni tartozik, hogy a megelőző osztályt minden rendes tárgyból, nem számítva a testgyakorlást, legalább elégséges eredménnyel végezte.

Az a tanuló pedig, aki oly középiskolába kíván lépni, melynek tanterve az általa eddig látogatott középiskola tantervétől különbözik, csak akkor vehető fel a következő osztályba, ha az általa elhagyott intézet okmányaival igazolja, hogy a közvetlenül megelőző osztályokban elégséges eredménnyel tanulta, a testgyakorlást ide nem számítva, legalább is azokat a tárgyakat, melyek rendes tárgyak abban az intézetben, melybe felvétetni óhajt. Ha e tekintetben hiány van, a tanuló az illető tárgyakból, illetőleg tárgyrészekből különbözeti felvételi vizsgálatot tartozik tenni. E felvételi vizsgálatot annak az intézetnek tanári testülete tartja, melybe a tanuló át akar lépni és ugyanaz a tanári testület határoz a felvétel fölött is.

A polgári iskolából és szakiskolából középiskolába átlépő tanulók szintén tartoznak hasonló módozatok mellett a tantervi különbözetre kiterjedő felvételi vizsgálatot tenni.

#### **12. § Tanulók heti óraszám.**

A tanítási órák heti száma a tanulókra nézve a rendes tárgyakból, a testgyakorláson kívül, a középiskola első és második osztályában 26, a többi osztályokban 28.

#### **13. § Tanárok heti óraszám. Mellékfoglalkozások.**

A fejlesztés alatt nem álló teljes (nyolcosztályú) középiskolákban a hittanárokon, a testgyakorlás tanárain és a rendkívüli tárgyak tanítóin kívül a tanárok száma (az igazgatót beleértve) legalább 13. A rendes tanárok száma (az igazgatótól kívül) bármely középiskolában nem lehet kisebb a meglevő osztályok számánál.

Az igazgatók legalább heti 3, legfeljebb heti 8, a tanárok heti 18 óránál többre, kivéve a rövid ideig tartó helyettesítést, nem kötelezhetők. Az igazgatók heti 10, a tanárok heti 24 óránál többre nem vállalkozhatnak. Ha az igazgatók heti 8, a tanárok pedig heti 18 óránál többet tanítanak, ezért külön díjazásban részesülnek.

Az igazgatók és tanárok a törvényhozás tagjai, vármegyei, városi, községi és egyházi képviselők (bizottsági tagok) lehetnek, de állandó fizetéssel járó főfoglalkozásszerű alkalmazást nem vállalhatnak.

Hogy mennyiben vállalhatnak más olyan tisztséget vagy megbízatást, amely őket tanári hivatásuk betöltésében nem akadályozza, azt esetről-esetre előzetesen a vallás- és közoktatásügyi miniszter, illetőleg a felekezeti főhatóság határozza meg.

**14. § Nyilvános összefoglalások.**

A középiskolák minden iskolai év végén osztályonként tartandó nyilvános összefoglalásokkal számot adnak az oktatás eredményéről.

**15. § Érettségi vizsgálatra bocsátás.**

A középiskola nyolcadik osztályának sikeres elvégzéséről tanuskodó bizonyítvány arra jogosítja a tanulókat, hogy érettségi vizsgálatra bocsáttassanak.

**16. § Egységes jogosítás. Előismeretek pótlása.**

A középiskolai érettségi vizsgálatok sikeres letétele valamennyi főiskolába rendes hallgatóként való belépés feltétele.

Amennyiben az egyetemen és a műegyetemen, vagy más főiskolán külön intézkedések volnának szükségesek avégből, hogy a felvett tanulók az itteni vizsgálatok és szigorlatok szempontjából megkívánt előismereteik esetleges hiányait főiskolai tanulmányaik folyamán kellő időben pótolhassák, azokról az illető főiskola meghallgatásával a vallás- és közoktatásügyi miniszter gondoskodik.

**17. § A tanulók osztálylétszáma.**

A tanulók létszáma osztályonként nem lehet több hatvannál. Az iskolafenntartók azonban ezt a számot fokozatosan csökkenteni kötelesek úgy, hogy a törvény életbeléptetésétől számított 10 évi előkészületi idő elteltével magyar középiskolában a tanulók létszáma osztályonként nem haladhatja meg a negyvenet.

**18. § A tanárképzés módosítása és a leányközépiskolák ügye.**

Amennyiben az 1883. évi XXX. törvénycikknek a középiskolai tanárok képesítését tárgyzó szakaszai e törvény következtében módosításra szorulnak, az erről való intézkedés külön törvénynek tartatik fenn, valamint külön rendelkezésekkel szabályozandó a leányközépiskolák szervezete és tanulmányi rendje, melyekre ez a törvény nem vonatkozik.

**19. § Előbbi törvényes intézkedések hatályon kívül helyezése.**

Ez a törvény hatályon kívül helyezi az 1883. évi XXX. tc. 1-5., 11-12., 16., 21., 26. és 32. §-ait, valamint az 1890. évi XXX. törvénycikket egész terjedelmében.

**20. § Végrehajtási záradék.**

Ennek a törvénynek végrehajtásával a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter bízatik meg.

---

TARTALOMJEGYZÉK

|                                 |   |
|---------------------------------|---|
| 1924. évi XI. törvénycikk ..... | 1 |
| a középiskoláról .....          | 1 |